

לקוטי תורה

עם ביאורי

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת במדבר

ד"ה "ואהיה אצלו אמן"

לקוטי תורה במדבר, דרוש לשבועות, דף יז עמודה ד

תוכן העניינים

- פתיחה.....3
- דרגתו של משה רבנו.....3
- התורה - יכולה לירד ממעלתה.....5
- ספירת העומר: גידול המידות של נפש הבהמית.....9
- המשכת התורה בשבועות.....14

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"ואהיה אצלו אמון, ואהיה שעשועים יום יום, משחקת לפניו בכל עת, משחקת בתבל ארצו, ושעשועי את בני אדם". **ופירש במדרש רבה ראש פרשת בראשית: "אמון – פדגוג, האיך מה דאת אמר: "כאשר יישא האומן את היונק", והוא לשון פרנסה. והעניין, כי משה רבנו עליו השלום אמר להקדוש ברוך הוא: "כי תאמר אליי שאהו בחיקך כאשר יישא האומן את היונק, מאין לי בשר". והיינו**

פתיחה

במשלי (פרק ח') מובאים דברים שהחכמה אומרת, וכפי שנראה מתוך הטקסט בעצמו, מדובר בחכמה העליונה. חלק מהעניין שם הוא שהחכמה היא ביסוד בריאת העולם וכך הלאה והלאה, ואז החכמה אומרת: **"ואהיה אצלו, אצל הבורא, הייתי אמון, ואהיה שעשועים יום יום, משחקת לפניו בכל עת, משחקת בתבל ארצו, ושעשועי את בני אדם".**

ופירש במדרש רבה ראש פרשת בראשית, הפסוק "ואהיה אצלו אמון", הוא בעצם ההתחלה של מדרש בראשית רבה. מובאים שם כמה פירושים מה זה 'אמון', זו מילה בוודאי לא רגילה והפירוש שלה איננו פשוט, אחד הפירושים אומר ש'אמון' הוא כמו 'אומן'. פירש במדרש רבה - אמון, פדגוג. האיך מה דאת אמר, כמו שאתה אומר, "כאשר יישא האומן את היונק" (במדבר יא, יב) והוא לשון פרנסה. לפי זה הוא מפרש ש'אומן' ו'אמון' זה אותו דבר, זו רק צורה דקדוקית אחרת; אחת היא מבחינה דקדוקית בצורה של בינוני פועל, והשנייה היא בצורה על משקל פעול, משקל של שמות. אם כן אמון הוא פדגוג, ופירושו - זה שמפרנס. האומן מחזיק את היונק, והוא לא רק נושא אותו, אלא גם דואג לכל צרכיו.

עכשיו הפדגוגים אולי לוקחים לעצמם יותר חשיבות ומתייחסים לעצמם יותר ברצינות, אבל פדגוג פירושו בעצם הוא מי שמוליך את התינוקות לבית הספר, זה פירוש המילה ביוונית. זה היה בדרך כלל עבד שהיה סוג של בייביסיטר. זה היה פדגוג, ואחר כך הוא נהיה בעל מקצוע עם תעודות... כשהוא אומר שאמון פירושו פדגוג, מהו עניינו? לפי זה כשמשה רבנו אומר "כי תאמר אליי שאהו בחיקך כאשר יישא האומן את היונק" משה רבנו אומר: אינני יכול להיות אומן של עם ישראל, במשמעות של: אין לי סבלנות לטפל באנשים האלה כמו שמטפלים בתינוקות - להאכיל אותם, להשקות אותם, הוא לא יכול להסתדר. צורת הנקבה של המילה 'אומן' הרבה יותר רגילה, 'אומנת'. האומן הוא זה שדואג לתינוקות.

דרגתו של משה רבנו

והעניין, כי משה רבנו עליו השלום אמר להקדוש ברוך הוא, כי תאמר אליי שאהו בחיקך כאשר יישא האומן את היונק, מאין לי בשר לתת לכל העם הזה? והיינו, מה זאת אומרת שהוא אומר: "מאין לי בשר"? מה מפריע למשה? הוא מנהיג של עם גדול, והוא אומר: אני לא יכול לטפל בהם כאשר יישא האומן את היונק, מאין לי בשר לתת להם. ההסבר הוא:

לפי שהיה במדרגה גבוהה, "מן המים משיתיהו", עד שהיה כבוד פה לגבי תורה שבעל פה וכבוד לשון לגבי תורה שבכתב, ולכן אמר "מאין לי בשר", שאין זה בערכו כלל. רק המן ירד בזכותו, מזונא דחכמתא.

אבל התורה משבחת את עצמה במעלה יתרה, שיכולה היא לירד ממעלתה הגבוהה והרמה, ולהיות אמון שהוא רועה ומפרנס נשמות ישראל. כנודע שהתורה נקראת מזון לנפש, ולכן נקראת התורה לחם, כמו שכתוב: "לכו לחמו בלחמי".

שהם 'נוני ימא דאזלין ביבשתא' - דגי ים שהולכים ביבשה. הוא בעצם שייך לעולם אחר, זה כאילו שהיה דג שחי על האדמה אבל עדיין הוא נמצא בתוך הים שלו כשהוא על היבשה והוא שוחה עליה. הוא נמצא כאילו בתוך יקום מקביל לזה שלנו, והוא שוחה בתוך העולם הזה, והוא לא פועל ולא מתנהג כמו האנשים שלנו. אנחנו מה שנקרא יצורי יבשה, ולעומת זאת הוא בא מן המים, ממה שנמצא בשורש של בריאת העולם, בבחינה של המים הראשונים שמהם יוצא העולם - משם יוצאת הדמות של משה. זו הכוונה ב-"מן המים משיתיהו".

עד לדרגה כזאת, שכתוב עליו בזוהר ובעוד מקומות, שמשה היה כבוד פה וכבוד לשון - כבוד פה לגבי תורה שבעל פה, וכבוד לשון לגבי תורה שבכתב. בשבילו לא רק דיבור במצרית הוא קשה, אלא יש קושי אפילו בדיבור בדברים שבאים בתורה שבעל פה, ואפילו בתורה שבכתב. יש בשבילו קושי לדבר בדברים כאלה משום שהוא בעצמו נמצא בדרגה יותר גבוהה. יש תיאור שמופיע באותו הקשר, זה כמו שלוקחים אדם מבוגר ומכריחים אותו לדבר בלשון של תינוקות, הוא מרגיש את אי הנוחיות לדבר בלשון תינוקות. הבעיה שלו היא לא רק לדבר עם אנשים - לשאול אותם מה שלומך ואיך ישנת הלילה, אלא אפילו

לפי שהיה משה רבנו במדרגה גבוהה מאוד. כמו שמוסבר בכמה מקומות, משה רבנו כאדם, הוא בעצם סוג אחר של אדם. במובן מסוים הוא סוג של אדם עליון - הוא כמו הוויה ממין אחר, מסוג אחר, ממהות אחרת, זהו ההסבר לחוסר הקומוניקציה שלו. זו הסיבה לכך שיש אנשים שאחרי כל כך הרבה זמן מצד אחד מעריצים אותו (וגם רוצים לזרוק עליו אבנים - זה קשור אחד עם השני...). אבל עם זאת לא נראים שהם מתייחסים אליו. אהרון הוא בן אדם שהם מתייחסים אליו, לעומת זאת משה נמצא אי שם למעלה. משה במהותו האמיתית הוא באמת למעלה, הוא סוג אחר של אדם, הוא בעצם לא אדם כמו שאנחנו מכירים. יש מאמר בסוף מדרש דברים רבה שלולי היה מופיע במדרש אולי אסור היה לומר אותו, על המילים "משה איש האלוקים" (דברים לג, א) - למה נקרא איש האלוקים? מחציו ולמטה איש, מחציו ולמעלה אלוקים. זה ביטוי מאוד מופלג, מאוד חזק, אבל הוא מדבר על אותו עניין שמשה רבנו הוא בעצם דמות אחרת. הוא לא רק איש שלא גדל איתם באותו גן ילדים, אלא הוא בעצם במהותו דמות אחרת.

כמו כן מה שנאמר עליו: "מן המים משיתיהו" (שמות ב, י), הוא מסביר במאמר אחר על העניין הזה שיש אנשים

מאות ושישים (אין שום דבר כזה בעולם שלנו...), איך הוא מתייחס לבני אדם? איך הוא יכול בכלל לבנות איתם שפה משותפת? הוא חי בעולם אחר, הוא חושב באופן אחר, הוא מרגיש בחושים אחרים, ולכן לא רק הדיבור הפשוט של בני אדם מביך אותו ומטשטש אותו - שזו האמירה "מאין לי בשר" - אלא אפילו תורה שבכתב ותורה שבעל פה הם בשבילו עניין שהוא לא יכול להבין אותו ולא יכול להשיג אותו. לעומת זאת התורה משבחת את עצמה שיש לה מעלה יותר גבוהה; המעלה של התורה כל כך גבוהה, שהיא יכולה גם לרדת לבני אדם,

יוצא שיש פה במובן מסוים כמה מדרגות: יש מדרגה של אדם סתם, שמשוחח עם בני אדם והוא שייך אליהם; יש מדרגתו של החכם הגדול, שהוא לא יכול לשוחח עם בני אדם; ויש מעלתו של חכם יותר גדול, שהוא במדרגה כל כך גבוהה, שהוא יכול לשוחח עם בני אדם. כמו כן יש מעלה יתרה בתורה, שהתורה יכולה להיות בחינת 'אמון', לעומת זאת משה רבנו אומר "אני לא יכול להיות אמון". התורה אומרת "ואהיה אצלו אמון", שזו המדרגה של התורה שהיא מעבר למדרגה של משה.

להרחבת הנקודה הזאת נסביר קצת יותר. אפשר לעשות רשימה של הדברים שקוראים להם "מאמר העולם". מדובר במאמרים שהיו מקובלים בפי הבריות, התייחסו אליהם כמו לציטוט מן המקורות, אבל כשמנסים לחפש איפה הם נמצאים מתברר שאין להם מקור. זה לא אומר שהדברים האלו באמת הומצאו

לדבר על הדברים הכי גבוהים שנמצאים בתוך המציאות של העולם - הפה והלשון, תורה שבעל פה ובתורה שבכתב; גם בשביל זה הוא כבד פה וכבד לשון. ולכן אמר "מאין לי בשר" (במדבר יא, יג), שאין זה בערכו כלל. משה אומר: לדבר איתם על התורה במדרגה שהם יכולים להבין - זה בשבילי קושי, זה בשבילי גמגום, ועכשיו הם מדברים איתי על בשר... רק המן ירד בזכותו, שהוא מזונא דחכמתא, זה מזון של החכמה. כתוב בתהלים (עח, כה) "לחם אבירים אכל איש", לחם שמלאכי השרת אוכלים, זה סוג של מזון שהוא לא מזון אנושי בכלל, כמו שהוא נקרא במקום אחר: לחם מן השמיים. לחם מן השמיים שייך למדרגה של משה רבנו, ולכן בזכות משה ירד המן. אבל בשר, דגים ודברים כאלו, הם לא במדרגה ובהתייחסות אל משה רבנו ולעניין שלו. זו מדרגת משה רבנו.

התורה - יכולה לירד ממעלתה

אבל התורה משבחת את עצמה במעלה יתרה, שיכולה היא לירד ממעלתה הגבוהה והרמה, ולהיות אמון, שהוא רועה ומפרנס נשמות ישראל, כנודע שהתורה נקראת מזון לנפש, ולכן למשל נקראת התורה לחם, כמו שכתוב "לכו לחמו בלחמי". משה רבנו נמצא במעלה עליונה, ובגלל מעלתו העליונה הוא לא יכול לרדת למטה, הוא לא יכול לדבר. במובן הזה בני אדם הם בשבילו כמו תינוקות. מישהו פעם תיאר את זה בתיאורים לא מן המציאות הקיימת: נתאר לעצמנו שיש בן אדם שבאמת יש לו איי קיו של חמש

לעומת זאת כשאני יודע את עיקרם של הדברים, אני יכול להסביר אותם גם למי שאינו מבין את הצד המקצועי, משום שאני יודע מהי הנקודה היסודית באותו דבר. למשל, יש אנשים שיכולים להסביר באופן פרקטי איך מרכיבים כלים מסובכים, אבל הם אינם יכולים להסביר מה בעצם קורה במנגנון הפנימי. מדוע? מפני שאת המנגנון הפנימי הם מבינים אולי בצורה פסיבית, אבל הם אינם מבינים אותו בצורה אמיתית. לפעמים אני יודע מהו הדבר, אבל אם אני עכשיו צריך לגשת ולהסביר אותו, אז אני מגלה עד כמה אין לי יכולת להעביר את הדברים. היכולת הזו להעביר את דברים, נקראת במקום אחר 'אורך החכמה'.

היכולת של החכמה להגיע הלאה והלאה זה כישרון מיוחד. יש אנשים שהם גדולים בכשרון הזה, לא כולם; ויש אנשים שאצלם החכמה הולכת בכיוונים אחרים. יש אנשים שיכולים לפתח מחשבות - יש אדם שיכול לקחת אידיאה ולפתח אותה, ולהוציא ממנה מסקנות, תוצאות והרחבות ככל האפשר. יש אנשים שיכולים להגיע לשורשים - לסיבות, לגורמים. ויש כשרון, שנקרא אורך החכמה: היכולת להעביר את החכמה לדרגה נמוכה יותר. זהו אופן מסוים שלה, אבל הוא תלוי ביכולת להוריד את הדברים, כך שהיא תלויה בהבנה טובה של הדברים. כאשר אני מבין באמת את העניין לאשורו, על בריו, אני יכול להסביר אותו לכל אחד. אם אינני מבין אותו, אז בשלב מסוים אני מתחיל לגמגם, מפני שאני מגיע לדברים מסוימים שמעולם לא

ונאמרו בדורות אחרונים. כבר עסקו בעניין הזה כל מיני אנשים קטנים וגדולים, והראו שלמרות שיש כל מיני דברים שנעלמו מתוך הספרים שיש בידינו - הם נמצאים בכתבי יד אחרים, במהדורות אחרות, או שהם נמצאים בספרים שלא יד כל ממשמשת בהם. המאמרים האלו נשארו, כולם צטטו אותם, למרות שמסיבות כאלה ואחרות הם הוצאו ונמחקו מהספרים; יש רשימה של דברים מהמין הזה, לשונות, ביטויים ולפעמים משפטים שלמים מאותו סוג. בעניין שלנו היה מאמר כזה על שלמה המלך: "ויחכם מכל האדם - אפילו מן השוטים". אמנם זה נראה כמו עניין של בדיחה בלבד, אבל זו לא בדיחה, ויש לזה הסברים. ההסבר לכך הוא שיש כישרון מיוחד של חכמה שהוא כישרון ההסברה. יש לכישרון ההסברה מדרגות שונות. אחת הפשוטות שבהם היא שאנשים רבים מסוגלים להסביר דברים לבעלי המדרגה שלהם. למשל אם אני אדם שעוסק במקצוע מסוים, אז אני יכול להסביר לאדם שהוא בתוך המקצוע איזו נקודה, אבל אינני יכול לדבר עם מישהו שמחוץ למקצוע שלי. על העניין הזה הסבירו בדורות האחרונים, שבכל מקום שיש כשל או חיסרון בהסברה זה מבטא חסרון בהבנה. זה לא פשוט לגמרי, וזה במידה מסוימת תלוי גם באופן מסוים של הבנה. מובן שגם כאשר אדם מבין דבר באופן לא שלם, הוא יכול להשתמש במונחים מקצועיים, והוא יכול להזיז אותם ולהשתמש בהם בכל צד - זה גם כאשר הוא איננו מגיע לסופם של הדברים.

נמצאים. לפעמים הבעיה היא שאני צריך בשביל זה לשנות ולספר סיפור אחר לגמרי, אלא שבכל זאת הוא כולל את אותו רעיון, רק הפעם בכלים, במימדים ובמגבלות של המקבל. מה שנאמר בעניין 'שלושת אלפים משל' הוא ששלמה המלך היה אומר משל, וגם המשל לא היה מובן, אז צריך לעשות למשל משל אחר. הוא היה יכול לעשות שלושת אלפים משל, דרגה אחר דרגה עד למטה מטה. לכן אומרים עליו את העניין של 'ויחכם יותר מן השוטים', הכוונה שהוא יכול להגיע למדרגה כזאת שאפילו השוטים מסוגלים להבין אותו (וכל מי שפעם ניסה יודע שאין דבר יותר קשה מלהגיע לבן אדם שהוא בירידה של המדרגה).

לפעמים אני עומד באותה בעיה כשאני רוצה להסביר משהו לילד קטן; מה אני אעשה עם מישהו שאוצר המושגים שלו מצומצם, ואוצר המחשבות שלו מוגבל? כשאני מנסה להעביר דבר מסובך, אם אני מבין היטב את העניין אז אני יכול להגיע לשורשו, לבסיסו, ובאותו זמן אני יכול להעביר אותו גם לילד. עקרונית, לדבר הזה כמעט שאין גבול, אבל אנחנו בתור בני אדם נמצאים בתוך המגבלות.

ובחזה לנושא המקורי, משה רבנו היה אדם גדול מאוד, אבל בתוך גדולתו היה גם סיוג לזה: הוא לא יכול היה להוריד את חכמתו למילים כאלה שבני האדם יתייחסו אליהם. במובן הזה, הוא לא הבין אותם והם לא הבינו אותו. התורה היא מדרגה של 'ואהיה אצלו אמון' - זה הפדגוג של הקדוש ברוך הוא שמולך את התינוקות, וזה קשור לפסוק "ואהיה אצלו

הבנתי אותם בשלמות, אינני יכול לפרק אותם, אינני יכול להתייחס אליהם. אני לוקח אותם כמהויות שלמות, אבל אינני יכול לדבר עליהם. אז מהו העניין בשלמה שעליו נאמר "ויחכם מכל האדם"? שהוא יכול להוריד את חכמתו בצורה כזו שכל אדם יוכל להבין את הדברים שהוא אומר. יש אנשים שהם חכמים רק ביחס לאנשים אחרים שהם כמותם; לרדת למטה מזה הם לא יכולים, משום שחכמתם איננה מגיעה לכדי כך; אך כשמישהו יכול להגיע בחכמה עד לכל מקום - זהו כישרון מיוחד. כתוב על שלמה המלך שהוא אמר 'שלושת אלפים משל' (מלכים א ה, יב), אחד ההסברים הוא שאין הכוונה ל'שלושת אלפים משל' ברוחב החכמה - לא שלושת אלפים משלים שונים; אלא 'שלושת אלפים משל' באורך החכמה, זאת אומרת שלושת אלפים משלים זה מתחת לזה. אני לוקח דבר, המקבל עדיין איננו מסוגל להפנים אותו כמו שהוא? לשם כך עושים עוד משל.

במקומות אחרים מדובר בהרחבה גדולה על השאלה מהי עבודת המשל. עבודת המשל היא עבודה מורכבת: הסבר של רעיון בצורה אחרת, ולפעמים בצורה פחות מופשטת. המשל הוא העברה של תכנים. יש העברה משפה לשפה - מדובר עליה בתור עניין של לבוש, העברה ממקור לפירוש. בנוסף יש את הבעיה של העברה מן המשל אל המשל - אני צריך לקלוט את הרעיון הבסיסי של איזשהו דבר, ואת הרעיון הבסיסי הזה אני צריך אחר כך להעביר לציור אחר שמצטייר היטב בתוך השגתם של בני אדם, באותה מדרגה שהם

וזוהו "כאשר יישא האומן את היונק", דרוצה לומר שמפרנסו בלחם אחר ימי יניקה. דאם רוצה לומר שמניקו, מהו שאמר "כאשר יישא האומן... מאין לי בשר".

והנה, גילויי בחינה זו להיות התורה בחינת לחם הוא בשבועות, זמן מתן תורה,

אבל חלק ממהותה של התורה הוא שיש לה מעבר עד שהתכנים של התורה עוברים. התורה נקראת "משל הקדמוני" (שמואל א כד, יג), והפירוש הוא: משל של קדמונו של עולם (רש"י על הפסוק). התורה יכולה לבטא את עצמה גם בתוך דברים של העולם שלנו: פרה וחמור ועז וכסף, היא מדברת בסופו של דבר במונחים שהם מאוד בתוך העולם שלנו. לא רק המצוות שלה, אלא גם המונחים של התורה מדברים על דברים ששייכים לעולם שלנו. התורה מסוגלת ללכת עד כדי כך שאנשים מסוגלים אפילו להבין אותה, עובדה שהם מבינים ומתייחסים. אמנם הם אינם מסוגלים להחזיק את כל המהויות הפנימיות בדרגות הפנימיות שלהן, אבל מה שהם מסוגלים להשיג הוא גם כן השגה של התורה בעצמה, אף על פי שהם משיגים אותה לפי דרכם שלהם או לפי לשונם שלהם. כשאני מעביר רעיון ללשון בני אדם או ללשון ילדים, אז זה ברור שאני מגביל אותו מאוד, אבל יחד עם זה - זה לא אומר שאני לא קלטתי איזשהו רעיון של אמת, גם אין לי מילים לבטא אותו אלא בתוך השפה ועולם המושגים שלי.

על כך נאמר "במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו" (עפ"י מגילה לא.), הכוונה היא שאם אנחנו יכולים לקרוא לקדוש ברוך הוא בכל מיני תארים: הגדול, הגיבור, הנורא, האדיר, החסיד וכו' וכו',

אמון, משחקת לפניו ושעשועיי את בני אדם; התורה מצד אחד "משחקת לפניו", ומהצד השני "שעשועיי את בני אדם". זהו המנעד, המרווח העצום הזה שיש בין הקדוש ברוך הוא - "עד לא עשה... תבל", עד למדרגה התחתונה של "ושעשועיי את בני אדם". זוהי מעלת התורה, ולכן התורה נקראת מזון לנפש.

וזוהו כאשר יישא האומן את היונק, דרוצה לומר שמפרנסו בלחם אחר ימי יניקה. האומן נושא לא את הילד שעכשיו יונק, אלא בשלב שלאחר זה, דאם רוצה לומר שמניקו, מהו שאמר "כאשר יישא האומן... מאין לי בשר"? משה אומר: אני לא מורה לילדים, אני לא פדגוג, אני לא מישהו שיכול לקחת תינוקות קטנים ולהאכיל אותם. לשבת ולהאכיל בני אדם זו לא העבודה שלי, מפני שהעניין של לפרנס בני אדם נמצא במדרגה של ה'.

'ואהיה אצלו אמון' הוא אחד מגדריה של התורה: לא זו בלבד שהתורה נמצאת למעלה מעלה, כמו בלשון של הגמרא "חמדה גנוזה שנמצאת לפניך אלפיים שנה קודם שנברא העולם" (עפ"י שבת פח:), אלא היא גם דבר שיכול לקבל צורה שאפשר להבין אותו. כשהתורה היא בגדר של 'משחקת לפניו' - בגדר של הווייתה הראשונה, בגדרים הללו של הוויית הבסיס - אז התורה מדברת בשפה שלא רק אנחנו לא מסוגלים להבין אותה, אלא גם המלאכים לא מסוגלים להבין אותה.

שלנו. הרי מה אני כבר יכול להגיד? אני אומר כל מיני תארים שבנויים לפי עולם המושגים שלי, מה שבעיניי נחשב לתארים של כבוד, תארים של הערצה - וזו בעצם ענוותנותו, שהוא מוכן לקבל את השבחים הללו. זה כמו שאדם מבוגר עושה לגבי שבחים של תינוקות, שלפעמים הוא מחייך, שהרי הלב שלו מלא באהבה; העובדה שהוא לא יכול לבטא את הדברים בצורה מלאה אינו גורעת, הרי הוא מבטא איך שהוא יודע... בראש השנה יש פיוט שהקדוש ברוך הוא גדול ומרומם, "ואבית תהילה מבשר ודם וכו'" - מצד אחד אתה מרומם מכל, ומצד שני אתה מוכן לקבל את התהילה שלנו. כשאנחנו אומרים את הדברים בשפה שלנו אנחנו מתכוונים למחמאה גדולה מאוד; העובדה שהמחמאה הזו אולי איננה מתאימה לפי מדרגתו ולפי עניינו של המקבל, זה עניין של הבדלי שפה. זה מה שהוא אומר, שהתורה מדברת על הדברים הללו שאנחנו מבינים, זהו העניין של ה'אמון', 'הפדגוג', העניין שלו זה לקחת דבר ולהעביר אותו לשפה אחרת על ידי הדיבור של אותה מדרגה שהוא מלמד אותו. התורה בעצמה היא הפדגוג - היא יורדת עד למדרגה הזו שאפשר לומר עליה "לכו לחמו בלחמי".

ספירת העומר: גידול המידות של נפש הבהמית

והנה, גילוי בחינה זו, להיות התורה בחינת לחם, שאפשר לדבר על לחמה של התורה, מתי יש לחם? הוא בשבועות, שהוא זמן מתן תורה,

הדברים שנראים כגדולתו, כדברי השבח שמשבחים אותו - זה בעצם ענוותנותו, שהוא מוכן שידברו עליו בדיבור כזה של תינוקות. אני רוצה לספר מעשה שקרה לי לפני הרבה מאוד שנים ואני עדיין זוכר אותו עד היום הזה: ישבו שני ילדים בקצה של כותל גבוה, גדר של חצר, ואני שומע אותם יושבים ומשוחחים על תיאולוגיה. ילדים בני חמש או שש בערך יושבים ומשוחחים. אחד אומר לשני: אתה יודע כמה ה' הוא גיבור? הוא יכול לקפוץ מכאן בעמידה! זה היה הסיפור. מה שאני רוצה להגיד הוא שזה היה ילד קטן, וזה בוודאי לא דבר שהוא שמע בבית הספר, אלא זה דבר שהוא חשב לפי הבנתו ולפי הצגת שכלו. הוא ניסה להסביר גבורה, ניסה להסביר כוח שהוא מעבר למה שהוא מסוגל לעשות. כשאדם יותר גדול הוא מדבר על אינסוף, על כוח אינסופי; הוא לא יודע הרבה יותר - רק יודע מילים יותר גבוהות... הילד הזה ניסה לבטא אותו דבר - שה' יכול לעשות הכל. מה זה הכל? אז הוא לוקח דוגמא מתוך המציאות החיה עבורו. האם אני אכניס את השבח הזה לתוך הסיפור? בוודאי לא אכניס אותו, אבל בעצם כשאני קורא לקדוש ברוך הוא "הגדול הגיבור והנורא" - אני עושה אותו דבר... אילו הייתי פוגש את הילד הזה ואומר לו: זה לא נאה לדבר ככה על הקדוש ברוך הוא, צריך להגיד עליו דברים כאלה וכאלה, הוא בוודאי לא היה מבין מה אני רוצה ממנו; הוא אמר את השבח שהוא יכול להגיד, לפי הגודל והמדרגה וההשגה שלו. כמו כן השבחים והתארים שאנחנו אומרים הם גם כן לפי ההשגה

שהקריבו שתי הלחם, "לכו לחמו בלחמי", תורה שבכתב ותורה שבעל פה. כי בימי הספירה הם ימי יניקה, כי לידת נשמות ישראל היה בשביעי של פסח, ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, שנמשכו מההעלם אל הגילוי. ומשביעי של פסח עד שבועות ארבעים וארבעה ימים, הם בבחינת יניקה, דהיינו הגדלת המידות חסד שבחסד, על דרך משל שהחלב מגדל אברי הוולד. וכך ימי הספירה הם המשכות ימים עליונים, 'היום יום' לעומר שעורים שהוא מאכל בהמה, הוא מקור וחיות הנפש הבהמית שבאדם. כי הנשמה והנפש האלוקית אינה צריכה תיקון לעצמה,

לידת נשמות ישראל היה בשביעי של פסח, אם אני מדבר על מתי הנשמה נולדת, אז יש לידה ולאחר הלידה יש התפתחות: יש יניקה ואחר כך יש גידול וכן הלאה, זה עניין של עלייה במדרגות. "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים" (שמות יד, כט), שנמשכו מההעלם אל הגילוי. מדובר כאן על עניין לידת נשמות ישראל, ולידה היא במובן הפשוט יציאה מתוך המים. כל ילד יוצא ככה. הילד נמצא בתוך המים, והוא יוצא מתוך המים - זו לידה. במובן הזה היציאה מים סוף היא הלידה של עם ישראל. עם ישראל עובר בתוך הים, והמעבר הזה בתוך הים זו לידת נשמות ישראל.

ומשביעי של פסח עד שבועות, שהם ארבעים וארבעה ימים, הם בבחינת יניקה. מה עניינה של יניקה? דהיינו, הגדלת המידות. מה קורה לילד בזמן שהוא יונק? היניקה היא בעיקר גידול גופני, גידול חיצוני, הילד נעשה הרבה יותר גדול. לכן מונים - חסד שבחסד, וחסד שבגבורה וכך הלאה בספירות שיש בכל שבוע. יש עניין של הגדלה של המידות, הספירות שמקבילות לגוף, שהוא נעשה יותר גדול. כל אחד מן הימים הללו הוא התפרטות; המידה, חסד גבורה

שהקריבו בו שתי הלחם. יש קרבן מיוחד לחג השבועות וזה מאפה מיוחד של שתי הלחם, שהוא יוצא מן הכלל בכמה דברים, הוא לא היה נראה כמו חלה, זה היה ממש מבנה מורכב, מאוד מסובך, לא כמו לחם פשוט אלא דבר עם כל מיני קישוטים וכיוצא בזה. שתי הלחם הם הביטוי למתן תורה, ומצד שני שתי הלחם שהם שני הלחמים, "לכו לחמו בלחמי", תורה שבכתב ותורה שבעל פה, זהו "לחמו בלחמי" - הלחם הכפול שהוא שתי הלחם שמדבר על שתי מדרגות, על תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

כי בימי הספירה הם ימי יניקה. יש מצד אחד מבנה שהוא מבנה היסטורי, ומצד שני יש מה שאפשר לקרוא לו תולדות הנפש; תולדות הנפש עוברות גם כן מעברים, מנקודת התחלה מסוימת, עד להמשך, לגידול, להתפתחות, כך שמהלך השנה הוא מקביל מצד מסוים למהלך הגדול של כל החיים. יש מעגל שמקביל למהלך של ההיסטוריה מבראשית ועד הקצה - הכניסה לארץ ישראל. כמו כן יש מעגלים שונים שבהם אנחנו חיים את אותם המעגלים בכמה וכמה דרכים.

אז יש אופן אחד שבו אנחנו אומרים שימי ספירת העומר הם זמן היניקה. מדוע? כי

מאוד גסים, במובן הזה שהם מתייחסים לאובייקטים מיידיים, מוחשיים, וכיוצא בהם. זה כמו שרואים בתינוק קטן, אני לא יכול לצפות שהוא ישב ויסתכל בדברים ויהנה מהדר הטבע. אולי הוא יעשה את זה בעוד כמה וכמה שנים; זה לא עניין של קדושתו, זה עניין של ההשגה שלו, ושל הרציות, שהרציות היסודיות הן מאוד מאוד פשוטות, מאוד מאוד גולמיות, וקשורות באופן ישיר אל הגוף. הדבר הזה לא יכול להיות נושא אמיתי של הנפש האלוקית.

לכן אומרים בכמה וכמה ספרים, שהתאריך הזה של בר מצווה הוא התאריך של הולדת הנפש האלוקית, לא במובן של הווייתה, אלא במובן שיש לה כבר משהו שהיא יכולה להיכנס לתוכו. לפני כן יש לנו הגדלה של הכלי, של הנושא, ואחרי זה האדם מסוגל לבנות יחס ביניהם. בזמן הזה אני מגיע לדברים מורכבים ומסובכים שהם גם כן חלק מן הנפש הבהמית, אבל כשהנפש הבהמית מקבלת גם עידון, גם גידול וגם התרחבות, מהיותה מפותחת יותר - באותה שעה היא יכולה להתייחס אל הדברים שנוגעים לאלוקים. מפני שקודם לכן, אין לה נקודת מגע עם הדבר האלוקי, אין בכלל שפה משותפת של הבנה. כשאין דבר כזה, אז אני יכול להתייחס אליהם כאל דברים זרים; הם לא שייכים אליי, הם לא חלק מהמערכת שלי, הם דברים זרים שאינם נוגעים למהות שלי, למרות שהם לידי; אני נוגע בהם, מתייחס אליהם, כאל דברים שנמצאים סמוך אליי.

תפארת וכך הלאה, הופכת להיות יותר גדולה, היא מקבלת צורה אחרת, רחבה יותר, מלאה יותר, שלמה יותר.

על דרך משל, שהחלב מגדל אברי הוולד. וכך ימי הספירה הם המשכות ימים עליונים; אנחנו מושכים יום עליון אל תוך היום התחתון, היום יום כך וכך לעומר, ועומר שעורים - שהוא מאכל בהמה - שהוא מקור וחיות הנפש הבהמית שבאדם.

כי הנשמה והנפש האלוקית אינה צריכה תיקון לעצמה; הנשמה האלוקית היא למעשה דבר שלם, לנשמה האלוקית לא צריך לעשות תיקון. אלא שהנשמה האלוקית אינה יכולה להתגלות אלא בתוך רקע מסוים, וכדי להתגלות היא צריכה שהנפש הנושאת אותה תהיה גדולה מספיק כדי שהיא תוכל להתחבר; ההתחברות הזאת של הנפשות דורשת לא רק מגע, אלא כדי שתהיה התחברות היא דורשת שהנפש הנושאת תהיה מסוגלת לשאת את הדברים הללו, וכאשר היא מסוגלת לשאת אותם נעשה בעצם עניין של אחדות. לעומת זאת כאשר אין דבר כזה, בעצם יש שני דברים שנמצאים אחד ליד השני, והנפש הבהמית נעשית הוויה בפני עצמה. אז כדי שהיא תוכל לקבל היא צריכה לעבור שינויים שחלק מהם הוא העניין של הגדלת המידות, והחלק האחר הוא השיפור של המידות כדי שהנפש הזאת תוכל לשאת את הנשמה האלוקית. אם אני אקח את הנפש הבהמית במדרגתה ובהווייתה כמו שהיא נמצאת במובן מסוים בראשיתה, יש לנפש הזאת דחפים שהם מאוד מאוד פשוטים ומאוד

להפוך כל המידות שבה שתהיינה לה' לבדו, "ולא תחללו", יום ראשון חסד שבחסד, והיינו בחינת גידול של המידות שבנפש הבהמית, והעלאתן מלמטה למעלה על ידי בחינת המשכת מוחין מלמעלה.

אלא שאין לו מגע, הוא נמצא בתוך צינוק. במקומות אחרים מוסבר שעצם קיומנו כבני אדם גם כן לא רחוק מזה. אנחנו נמצאים באיזושהי מידה באותו מצב בעצמו. הנשמה האלוקית כשהיא באה ממעלה מעלה והיא צריכה לשבת בתוך ראש של מישהו, שעסוק בשאלה האם למרוח את הלחם בחמאה או במרגרינה; אם זהו אחד הרעיונות הגדולים שהוא יכול להעלות בדעתו, עם נפש כזו - איך אפשר לדבר בדברים גבוהים כאלה?

קרו דברים כאלה, והם קורים בצורה שאנשים מתחילים לחוש אותה, שאדם נמצא בתוך סביבה שנמצאת באותה מדרגה, שהסביבה לא מסוגלת להבין מה הוא רוצה, ואז יש ייסורים של הבן אדם שרוצה לעשות דברים אחרים אבל הוא איננו יכול לבטא את עצמו, אין לו עם מי לדבר. הוא יכול להגיד מה שהוא רוצה וייתכן שלא יזרקו אותו החוצה, אבל הוא בסך הכל נמצא כל הזמן כלוא, מפני שהוא חושב על סוג אחד של מציאות, ומה שנמצא מסביבו חושב ברמה אחרת ובדרגה אחרת. בתגובה לפער הזה יש שתי דרכים: שלב אחד של כניעה, של הידרדרות; בן אדם מחליט - אם אינני יכול לדבר על הדברים הגבוהים שהם חלק מזה, אז בואו נדבר על הדברים הנמוכים שהם עניינם של אחרים. ויש אופן אחר של לנסות להסביר לאנשים אחרים את העניין. אני בא עם אוצר של ספרים למקום שאף אחד איננו יודע לקרוא. מה

מדובר קודם כל על יחס של הבנה. אני יכול ללמד כל אדם שידקלם כל דבר שבעולם. אני יכול ללמד ילד קטן לדקלם דברים גדולים ומסובכים, אין שום בעיה. אם ילד יכול לדבר, אז כמו שהוא יכול לחזור על שירים שמלמדים אותו בגן, זו באמת לא חכמה יתרה, אפשר גם ללמד אותו דברים לגמרי אחרים. מה יהיה ההבדל? שלגבי הנושאים האחרים, העניינים הגדולים והנשגבים, הוא יכול לומר אותם פשוט מפני שיש לו פה, אבל הוא לא יכול להתייחס אליהם כי אין לו כלי. כך הנפש האלוקית יכולה לגור בשכנות, אבל היא לא יכולה לדור בתוך ההוויה הזאת אלא אם כן ההוויה של הנפש הבהמית נותנת כלי נכון בשביל אותו דבר.

מדובר בכמה מקומות על העניין הזה וזה תמיד מעורר בעיות, שמתגלגלת נפש של בן אדם בתוך גוף של חתול. חוץ מהעניין הזה שגוף של חתול הוא בוודאי לא הכי נוח ולא הכי רגיל, מעבר לזה יש בעיה של המוח של החתול; המוח של החתול יכול לשאת דברים מסוימים, ודברים אלה בלבד, אז גם נפש של אדם שכלואה בתוך גוף של חתול ומוח של חתול, יש לה דברים שהיא לא יכולה לבטא אותם מפני שהכלי הזה איננו מסוגל להיות כלי ביטוי לדברים שיש לנפש הזאת. לכן אומרים שזה חלק מהעונש, זה הייסורים של מי שנמצא כלוא בתוך כלא, שהוא איננו יכול לצאת מתוכו; לא רק מפני שהוא כלא,

אובייקטים מסוימים, הקיום של המידות נעשה לפי אפשרות ההשגה. מכיוון שההשגה שלי איננה משיגה בתור דבר טוב אלא ממתקים, ממילא החמדה שלי הולכת אליהם. ברגע שהחמדה היא מקבלת צורה ולכן מתפתחת, ממילא היא לא עוברת שינוי במהות אלא רק שינוי בהשגה, ולכן היא רוצה דברים אחרים. לכן הוא אומר שהשינוי הזה בהשגה, התהליך שקורה הוא שבעצם יש דרגה מסוימת שבה בן אדם יודע שהוא היה רוצה דברים גדולים מאלה, ואז הוא אומר את הדברים האחרים לא מפני שהיה היפוך בנפש.

יש תמיד גיל כזה, שכחתי בדיוק מתי זה יוצא, הגיל שבו משחקים בניירות של מסטיק, או הגיל שבו אוספים גרעינים של משמשים; אז יש ילדים שהם ילדים עם כישרון לרכוש, והם אוספים פחים שלמים של גרעינים. מה קורה לגרעינים הללו? מה קורה לילד בעניין הזה? עובר זמן, והוא אוסף אותם, ואחרי זמן מסוים, הוא לא דרוש לזה שיגידו לו מוסר "במה אתה מתעסק", הרבה פעמים אומרים לו, וזה לא מועיל כל כך... אלא יש שלב שבו פשוט המבט שלו עובר לדברים אחרים, ואז גרעיני המשמש נשארים גרעיני משמש והם בדרך כלל נזרקים או שנעשה בהם איזשהו שימוש, וזה בעצם סוף הסיפור. כאן הוא אומר שגם הדברים הללו, החמדות והתאוות הללו, יכול לעבור שלב שלא בן אדם מחליט שזה לא זה, אלא פשוט יש לו השגות אחרות, וממילא לפי ההשגות האחרות הדברים הללו הם דברים לא חשובים; יכול להיות שהם

אני עושה? אף אחד לא יכול להשתמש במה שיש לי, זה בכלל לא אומר שום דבר לאף אחד. אז איך עושים את המעבר הזה? אז אני יכול לוותר על הכשרון שלי ולהפסיק לקרוא, או שאני יכול ללמד את האנשים האחרים באיזו מידה, לפחות שתהיה להם התייחסות. זה מה שהוא קורא לו, השלב של הגדלת המידות, של עילוי המידות, לטפח את הנפש הבהמית כדי שהיא תוכל לקבל את ההארה.

להפוך כל המידות שבה שתהיינה לה' לבדו, ולא תחללו את שם קודשי, ולכן יום ראשון של ספירת העומר הוא חסד שבחסד וכך הלאה, והיינו, בחינת גידול של המידות שבנפש הבהמית, והעלאתן מלמטה למעלה, על ידי בחינת המשכת מוחין מלמעלה. אני ממשיך דברים מלמעלה, ועל ידי זה אני מגדל את המידות הללו, אני נותן להן רעיונות אחרים, אופנים אחרים, עד שהמידה גדלה. הוא מסביר במקום אחר את ההיפוך של המידות מדבר אחד לשני, גם הרמב"ם בשמונה פרקים עוסק בזה, אמנם לא בכל השלמות, אבל הוא מדבר על המתודה הזאת: כשילד קטן מתחיל ללמוד, אי אפשר לשכנע אותו שהלימוד הוא גם טוב בשביל עצמו. מפתים אותו בממתקים. כשהוא נעשה יותר גדול מפתים אותו בביסקוויט, כשהוא נעשה יותר גדול מפתים אותו בכסף, וכשהוא נעשה יותר גדול מפתים אותו בכבוד; אחרי זה הוא מתחיל להעריך את העניין בעצמו.

הנקודה הפנימית שהרמב"ם מדבר עליה, היא שחמדת הנפש, הדברים שהנפש חפצה, הם מידות, אבל למידות הללו אין

ונקרא בעץ חיים מוחין דיניקה, וכמה שכתוב על פסוק "ולבן שיניים מחלב". וזו היא המשכה עליונה מלמעלה, מן הימים העליונים, הנמשכים במ"ד ימי הספירה, על דרך מה שנאמר: "דם נעכר ונעשה חלב". כך על ידי אתכפייא שאדם מזכך מידותיו נמשך הגדלת המידות.

אך אין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעם טעם דגן, שבבחינת ניקה עדיין לא נכנס בו דעת עד שיטעם טעם לחם, היא בחינת התורה שניתנה אחר ימי הספירה בשבועות, ואזי הקריבו בו שתי הלחם, והוא מזון לנפש האלוקית, "לכו לחמו בלחמי". והקרבה זו צריכה להיות "ממושבותיכם", בחינת ישיבה, היא בחינת קריאת שמע. כי תפילה בעמידה, וקריאת שמע בישיבה בעולם הבריאה, ששם הוא היחוד שבקריאת שמע, יחודא עלאה אבא ואמא, שאי אפשר לנו להשיגו באצילות. ופירוש הכתוב "ממושבותיכם", מבחינת קריאת שמע במסירות נפש, "תביאו לחם" – תוכלו להמשיך בחינת התורה, להיות לכם בבחינת לחם הגורם להמשיך בחינת הדעת וההשגה. וזהו "ואהיה אצלו אמון".

הצדדים, והתלות הזאת היא או או. על כל פנים, מדובר על מ"ד (44) ימים - בגימטריה דם, הדם נעשה חלב.

כך על ידי אתכפייא שאדם מזכך מידותיו נמשך הגדלת המידות. איך עושים את זה? יש שלבים שבו בן אדם צריך לכפות את עצמו לעבור לשלב אחר, וכאשר הוא כופה את עצמו הוא יכול לקבל דברים אחרים, משום שאם הוא לא יעבור את המעבר הזה הוא יכול להישאר כל הזמן בשלב של ינקות.

המשכת התורה בשבועות

אך, חכמים אומרים, "אין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעם טעם דגן" (ברכות מ.), שבבחינת ניקה עדיין לא נכנס בו דעת עד שיטעם טעם לחם, היא בחינת התורה שניתנה אחר ימי הספירה בשבועות, ואזי הקריבו בו שתי הלחם, והוא מזון לנפש האלוקית. וכמו שנאמר, "לכו לחמו בלחמי". עכשיו הוא מסיים, מפני שהמאמר הזה התחיל בשבועות -

נחוצים, אבל הם דברים לא חשובים, זה מפסיק להעסיק אותו, מפני שהוא הגיע להשגה אחרת.

ונקרא בעץ חיים, העניין הזה של ההמשכה, הוא נקרא מוחין דיניקה, וכמה שכתוב על פסוק "ולבן שיניים מחלב". וזו היא המשכה עליונה מלמעלה, מן הימים העליונים, הנמשכים במ"ד ימי הספירה, על דרך מה שנאמר "דם נעכר ונעשה חלב" (נידה ט.). יש מקום בגמרא שמדבר על העניין הזה שהוא לא בהכרח נעכר, אבל יש איזו תלות הדדית בין ההנקה למחזור הווסת (כמו שגילו כל מיני נשים לפעמים לצערן או לתדהמתן). יש איזשהו מחזור, וכשהיו מדברים על זה בלשון הגמרא, אומרים שהדם הוא מקבל אחר כך צורה של חלב, במקום דם יש עכשיו חלב ששופע. הלשון שעכשיו אנחנו משתמשים בה היא לשון אחרת, אבל היא לא שונה; אותם ההורמונים שמעודדים את ייצור החלב, הם גם מדכאים את המחזור של הווסת. אותו הורמון בעצמו פועל בשני

להגיע לאותה מדרגה כמו שהגעתי בעולם הנמוך יותר. במדרגה מסוימת אני יכול להגיע לדרגה גבוהה; אבל אם אני עולה במדרגה, שם אינני יכול להגיע לדרגה שהייתי קודם. לכן בקריאת שמע ותפילה יש יחס מורכב של מעלה ומטה, מה יותר גבוה ממה.

ופירוש הכתוב "ממושבותיכם" - מבחינת קריאת שמע, וקריאת שמע צריכה להיות במסירות נפש, משם "תביאו לחם תנופה", תוכלו להמשיך בחינת התורה להיות לכם בבחינת לחם, שהוא הגורם להמשיך בחינת הדעת וההשגה, וזהו העניין של "ואהיה אצלו אמון", קבלת התורה היא הקבלה של התורה במשמעות הראשונה של קודם כל "ואהיה אצלו אמון", התורה כדבר שיכול להזין או לפרנס את הנפש, לפי המדרגה ולפי המעמד של הנפש. היא מדברת עם הנפש במדרגה שלה, היא יכולה לפרנס אותה מפני שיש בה תוכן, והתוכן הזה ירד למדרגה שאני יכול להבין אותו. זה העניין של שבועות, ומכאן הוא הולך הלאה לעולמות אחרים.

***

והקרבה זו צריכה להיות ממושבותיכם, בחינת ישיבה, שהיא בחינת קריאת שמע, כמו שאומרים בספרי הקבלה - כי תפילה, תפילת שמונה עשרה היא בעמידה, וקריאת שמע היא בישיבה. כך נוהגים כשאפשר, שאת קריאת שמע עושים בישיבה ואת שמונה עשרה בעמידה.

בעולם הבריאה ששם הוא היחוד שבקריאת שמע. יחודא עלאה אבא ואמא שאי אפשר לנו להשיגו באצילות. אנחנו מגיעים בקריאת שמע לדרגה שמבחינת הטיב שלה היא יותר גבוהה מזו שבתפילה, אבל לא בבחינת הדרגה שלה. אנחנו מגיעים לדרגה גבוהה מאוד, בעולם לא כל כך גבוה. כאשר אנחנו מגיעים מדרגה של התפילה שהיא בבחינת עולם האצילות, אין אנחנו מסוגלים להגיע בו לאותה דרגה ערכית כמו שהגענו בעולם הבריאה, אנחנו יכולים להגיע רק לייחוד בדרגה נמוכה יותר. לכן התוכן העיקרי של קריאת שמע הוא עוסק במובן מסוים בדברים יותר בסיסיים ויותר עליונים מאשר התוכן של התפילה, אף על פי שהתפילה היא כניסה לעולם גבוה יותר, אבל דווקא בתוך העולם הגבוה אינני יכול

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מוזפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

